

בגמרא אמר ר"י אמר שמואל מחליפין לפני רבי של או בזו מה וכו' אמר לפניו ר"י בר"י כו' בהמות יולאות באפסר הסוס והפרד והגמל והחמור כו' מאי לאו למעוטי גמל בחטס לא למעוטי נאקה באפסר במתניתא חנא לובדקים וגמל יולאים באפסר. הרי"ף והרא"ש ז"ל כתבו דמתניתא זו הביא הש"ס לפסוט האיכתיא לובדקים וגמל יולאים באפסר למעוטי גמל בחטס דנתיחא יתיחא משוי הוא ע"ש. והדבר המי' מאד דמה אילמא ברייתא זו נוברייתא דר"י בר"י דר' בהמות יולאות באפסר דמין דלמעוטי נאקה באפסר אחא ה"ג י"ל כן בברייתא זו ע"ש בנורה"א ומהר"ם ושאר מפרשים:

ולעג"ד נראה נכון דהנה דעת הב"ח סי' ש"ה דגמל יולא בפרומביא דל"ה שמירה יתיחא לנבי גמל כנו לובדקים דיולא באפסר כדתיא בברייתא ויולא נמי בפרומביא כדתיא במתני' וכמו סוס דיולא באפסר ויולא נמי בפרומביא דהיינו רסן כמ"ס החוש' ורא"ש ובש"ע שם וכו"כ הסמ"ג ע"ס. והנה נאקה דאסור באפסר ה"ה בפרומביא אסור דאין לה שמירה רק בזממא דפרולא וכ"כ בס' עהר"ט ע"ש ולא אישתמיט אחד מפוסקים לומר דנאקה יתי' מותר ללאח בפרומביא. והנה לכאורה קשה דהאך דמי הש"ס דהא דקאמר ר"י בר"י ד' בהמות יולאות באפסר לאו למעוטי גמל בחטס רק נאקה באפסר. וקשה דהא נאקה אפי' בפרומביא אסורה ללאח כנ"ל. וא"כ אי ינוא דתי' למעוטי שמירה פחותה דהיינו נאקה באפסר הו"ל למנקט יוחר רבותא למעט נאקה בפרומביא והו"ל לניימר ד' בהמות יולאות באפסר ובפרומביא וידעי' למעט נאקה בפרומביא ג"כ. אך ז"ל דהא חמור ופרד אין יולאין בפרומביא כדאמר לקמן חמור שעסקו רעים מהו ללאח בפרומביא. וכן פרד אין יולא בפרומביא כמ"ס הב"ח שם ע"ש. וא"כ ל"ה מי' למחני ד' בהמות יולאות באפסר ובפרומביא דהא חסוב כאן חמור ופרד דאין יולאין בפרומביא. ולפ"ז שפיר פשיט ממתניתא דחנא לובדקים וגמל יולאים באפסר דמוכח שפיר למעוטי גמל בחטס. דאין לומר דהא למעוטי נאקה באפסר. דז"א דא"כ הו"ל למנקט רבותא טפי למעוטי נאקה אפי' בפרומביא והו"ל למחני לובדקים וגמל יולאים באפסר ובפרומביא דהא שניהם יולאים בפרומביא כמ"ס הב"ח הנ"ל. וע"כ דאחא למעוטי נתיירא יתיחא דהיינו גמל בחטס ולא שמירה פחותה דזה לא אילטרין וזה נכון ודו"ק:

בתוס' בד"ה כמה בהמה דאדם מוזהר על שביחה בהמתו דכתיב למטן ינוח וגו' מיהו לאו דלא חעשה מלאכה כו' ליכא כו' ובריש נדרים דייק בהך דהכא ובכל הני דלעיל דאיכא דוכחא דתי' ברישא האי דסליק מיני' ואיכא דוכחא דתי' ברישא האי דפחח ב'י'. והנה דברי החוס' אין להם המשך וקישור למה שקדמו ועי' בחי' ח"ס. ולעג"ד נראה ג"כ ליישב דהנה הח"ס כתב דלכאורה קו' הש"ס בנדרים דלתי' הכא מה דסליק מיני' כמה אינה יולאה לק"מ דבשלמא בפ' כמה טומנין שפיר מפרש מה דסליק מיני' דהיינו כמה אין טומנין דאשמעי' חידושא דאסור דחכמים גזרו שמה יטמין ברמץ אבל כמה טומנין אין חידוש. משא"כ הכא דכמה אינה יולאה ל"ה חידוש והחידוש הוא כמה יולאה ע"ש:

ואמנם לפמ"ס הפני' דעשה דלמטן ינוח ל"ש בהולאה דהוי מלאכה גרושה דמה לי ברה"י או מרה"י לר"ה ורק דגוה"כ דבאדם הוי מלאכה אבל בבהמה לא חשבה מלאכה שהה"י בכלל למטן ינוח ע"ש ש"ל פגס דע"ה החוס' כן והכא אינו אסור אלא מדרבנן אטו שאר מלאכות ע"ש. וא"כ לפ"ז שפיר הוי כמה בהמה אינה יולאה חידוש דהא מדראורייתא שרי ורק חכמים גזרו אטו שאר מלאכות והוי דומיא דכמה אין טומנין. ואולם אי הוי שייך לאו דלא חעשה מלאכה אחא ובהמתך ובה פשיטא דאין מקום לחלק בבהמה בין הולאה לשאר מלאכות דהא גם הולאה מלאכה הוא ורק גבי למטן ינוח אין הולאה בכלל דמשום הולאה לא נכתבל יתיחא דבהמה דמה לי ברה"י מה לי מרה"י לר"ה כנ"ל. וגם הרי נכלל בחד אחא ובהמתך ח"פ. ובה מיושב מה שדמו האחרונים דברי הפני' הנ"ל מר"פ מי שהשחך ע"ש. ובה א"ש דבלאו דמחמר דהיינו לאו דלא חעשה מלאכה גם הפני' מורה דשייך בהולאה ודוקא כאן דהוי משום יתיחא חו"כ:

ורפ"ז מיושב היטב המשך לשון החוס' דאי הוי אמרי' דאיכא לאו דלא חעשה מלאכה וגומר לא א"ש קו' הש"ס בנדרים דהא כמה בהמה אינה יולאה ל"ה חידוש דהוי מדראורי' בלאו דלא חעשה מלאכה וליכא חידוש וקו' ח"ס. אבל עכשוו שהקדמו דליכא לאו דלא חעשה מלאכה. וגם עשה דלמאן ינוח ל"ש בהולאה ורק אסור מדרבנן אטו שאר מלאכות כמ"ס הפני' וא"כ שפיר הוי חידוש כמה אינה יולאה כמו כמה אין טומנין כנ"ל ומש"ה שפיר פריך בריש נדרים דהו"ל לפרש ברישא כמה אינה יולאה וא"ש. ועי' לקמן (דף נ"ג ע"ה) בחוס' בד"ה מהו דבכהמה לא גזרו בחלר אטו ר"ה כמו דגזרו באשה. ועי' מג"א סי' ש"ה דבכרמליח לא גזרו. ולדברי הפני' יוכן היטב דהוי גולג"ז:

דף נ"ב) בתוס' בד"ה אמר שמואל הלכה כחנניא פר"ח דהלכה כרב כו' ועוד דקיימ"ל הלכה כרב באיסורא. עי' פני' שהקשה דכיון דמילתא דפשיטא היא דהלכתא כרב באיסורא אי"כ ל"ל להראי' ראשונה וכ"כ מדקוק בלשון הרי"ף ז"ל ע"ש:

ונראה עפ"ד הפני' הנ"ל שיעד לומר דהא דבהמה אינה יולאה בדברים שהם לה למשו' היינו רק מדרבנן וכ' דאולי גם דעת החוס' כן כמו שהבאתי לעיל דברי'. ושאר אחרונים חלקו עליו עי' כס' מטה"ס רס"י

ובזה יתייבש קו' הע"ז על הב"ח שס"ל דגמל יולא בפרומביא. דא"כ במתניתא דחנא לובדקים וגמל יולאים באפסר אמאי לא חנא פרומביא ג"כ ע"ש שבו דחה דעת הב"ח. ולפמ"ס א"ש דאי הוי חנא הכי הו"א דתי' למעוטי נאקה באפסר ובפרומביא ולא למעוטי גמל בחטס כנ"ל. מש"ה לא חנא פרומביא רק באפסר וממילא ידעי' דתי' למעוטי גמל בחטס דאי למעוטי נאקה באפסר הוי לי' למחני יוחר רבותא למעט אפי' פרומביא ולתי' ג"כ פרומביא בהדי אפסר כנ"ל וזה נכון ודו"ק היקב: